

Bunun səbəbi odur ki, bu günə qədər arterial hipertoniyası olan xəstələrin böyük əksəriyyəti qeyri-adekvat müalicə alır. Müalicə almayan və arterial hipertoniyanın olmasından xəbəri olmayan insanların sayı o qədər də az deyil. (Тожиев М.С., Шестов Д.Б., Воробьев А.М., Хван Ю.Е., 2004).

Arterial hipertoniyaya qarşı elmi əsaslandırılmış tədbirləri təşkil etmək üçün, birinci növbədə hər populyasiyada onun epidemiologiyası öyrənilməlidir.

Epidemioloji tədqiqatda arterial hipertoniyanın yayılmasının öyrənilməsi, bu problemi olan xəstələrin neçəsinin bu patologiyanın olmasından xəbərdardırlar, bunların arasında nə qədər müalicə alır və müalicə alanların nə qədərinin adekvat müalicə almasını öyrənməyə imkan verir. (Жуковский Г.С., Константинов В.В., Варламова Т.А., 1996).

Bu məlumatlar əldə olunarsa arterial hipertoniyaya qarşı profilaktika tədbirlərini təşkil etmək və həyata keçirmək daha asan olar. (Клиническая фармакология и терапия, т.9, №3, 2000).

Azərbaycan Respublikasında XX əsrin 80-ci illərinin sonunda qonşu Ermənistan dövlətinin təcavüzü nəticəsində məcburi köçkün əhalisi yarandı. Bu insanlar aqresiyaya, ekoloji və klimatik faktorların təsirinə, sosial və məişət stressə məruz qalırlar. Yuxarıda qeyd olunanları nəzərə alsaq aydın olar ki, niyə bu insanlar arasında yüksək dərəcədə arterial hipertoniyanın yayılması gözlənilir. Məcburi köçkünlər arasında arterial hipertoniyaya qarşı profilaktik tədbirləri elmi əsaslandırmaq məqsədilə biz arterial hipertoniyanın həm yayılmasını, həm də strukturunu öyrəndik. (Буганов А.А., Саламатина Л.В., Уманская Е.Л., Кардиология 1999, № 11).

Materiallar və üsullar.

Elmi tədqiqat işi Sumqayıt şəhərində yataqxana şəraitində məskunlaşmış 20-59 yaşlı kişi cinsli populyasiya arasında aparılıb.

Reprezentativ seçimin təşkil olunması bir neçə mərhələdən ibarət idi.

- Sumqayıt Şəhər İcra Hakimiyyətindən bu regionda məskunlaşmış 20-59 yaşlı kişi cinsli məcburi köçkün əhalisinin siyahısının alınması.

- Bu siyahıdan ayrı-ayrı yaş qruplarının təşkil olunması 20-29; 30-39; 40-49; 50-59 və hər bir qrupa «təsədüfi seçim» əsasında 500 nəfərin seçilməsi.

- İkinci mərhələdə siyahının Sumqayıt Şəhəri Ünvən Bürosunda və Yerli Mənzil İstismar İdarəsində yoxlanılması. Bu mərhələdə siyahıda qeydiyyatda olan ancaq bu ünvanda yaşamayan insanlar və əksinə, ruhi xəstəliyi olanlar, uzun müddət müalicədə olanlar, hərbi qulluqda olanlar, həbsdə olanlar çıxarıldı.

Sonuncu mərhələdə seçilənlərin 70%-dən çoxu müayinədən keçib, ona görə alınan nəticələr düzəlt hesab olunur.

Müayinə yataxqanalarda, xüsusi ayrılmış otaqlarda aparıldı.

Çağırış yataqxanasının komendantı tərəfindən təşkil olundu.

Müayinədən keçənlərin hər biri üçün Rusiya Dövlət Elmi Tədqiqat Profilaktik Təbəbət Mərkəzi tərəfindən təklif olunmuş sorğu anketi dolduruldu.

M.M.Mürselov

Ə.Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutu

SUMQAYIT ŞƏHƏRİNDƏ MƏSKUNLAŞMIŞ 20-59 YAŞLI KİŞİ CİNSLİ MƏCBURİ KÖÇKÜNLƏR ARASINDA ARTERIAL HİPERTONİYANIN XÜSUSİYYƏTLƏRİ

XX əsrin sonunda arterial hipertoniya problemi (AH), kardiologiyanın ən vacib və ən çətin həll olunan məsələlərindən birinə çevrilib. Hal-hazırda hər gün təzə və effektiv antihipertenziv dərmanlar təklif olunmasına baxmayaraq bu problemin həll olunması öz həllindən çox uzaq qalır.

Arterial hipertoniyanı aşkar etmək üçün xüsusi hissə dolduruldu. Bunun tərkibində bir neçə sual olub (arterial hipertoniyanın olması və olmaması, onun müddəti, müalicə almaq və almamaq, arterial təzyiqin ölçülüb rəqəmlə qiymətləndirilməsi).

Arterial təzyiqi 10 dəqiqə müddətində istirahətdən sonra sfigmomanometrlə standart üsulla təkrar ölçüldük.

Statistik işlənmə, parametrik rəqəmlər üçün istifadə olunan üsullar ilə aparılıb.

Nəticələr və onların müzakirəsi

Aparılan tədqiqatın nəticələri sübut edir ki, arterial hipertoniyanın yayılması Sumqayıt şəhərində məskunlaşmış 20-59 yaş həddi üzrə kişi cinsli məcburi köçkünlər arasında 14,37% təşkil edirdi.

Ayrı-ayrı yaş qruplarında arterial hipertoniyanın yayılması aşağıdakı kimi olmuşdur: 20-29 – 7,97%; 30-39 – 12,97%; 40-49 – 19,67%; 50-59 – 15,43%. Göründüyü kimi arterial hipertoniyanın yayılması tezliyi yaş artdıqca artırdı.

Arterial hipertoniya olan xəstələrdə bu patologiya 56,12% hallarda ilk dəfə aşkar edilirdi. Bu göstərici ən yüksək 30-39 yaş həddi olan xəstələrdə qeyd edildi, (75,0%). 20-29 yaş olanlarda 63,6% təşkil edirdi. Ancaq 40-49 və 50-59 yaş həddi üzrə həmin göstərici aşağı düşməyə meyillik göstərirdi (47,2% və 51,9%).

Arterial hipertoniyanın olmasını bilən xəstələrin 88,09% müalicə alırdı. Ayrı-ayrı yaş qruplarında bu rəqəm aşağıdakı kimi qeyd olundu. 20-29 yaş – 36,4%; 30-39 yaş – 25,0%; 40-49 yaş – 41,7%; 50-59 yaş – 44,4%. Bu dinamika gözlənilən olub, çünki yaş artdıqca fəsadların tezliyi çoxalır və bu xəstənin müalicə almağa məcbur edir.

Müalicə alanlar arasında adekvat müalicə 27,09%, qeyri adekvat müalicə 72,97% təşkil edir.

20-29 yaş olan xəstələrdə arterial hipertoniyanın müalicəsi 18,2% halda adekvat olub, həmin faiz müalicə almayanların arasında qeyd olunmadı.

30-39 yaş həddi üzrə 4,2% halda müalicə adekvat olub, qalan 20,8% halda müalicə qeyri-adekvat olub.

40-49 yaş həddi üzrə qeyri adekvat antihipertenziv müalicə alanların faizi statistik düstür üstünlük nümayiş etdirdi (25,0% və 16,7%, $p < 0,25$).

50-59 yaş həddi üzrə bu fərq daha çox olub. (40,7% və 3,7%, $p < 0,001$).

20-29 və 30-39 yaşında arterial hipertoniya olan xəstələrin arasında müalicə almayanlar olmayıb.

40-49 yaş həddi üzrə bu rəqəm 11,3% ; 50-59 yaş həddi üzrə 3,7% təşkil edib. Bu statistik düstür nəticə olub.

Bizim tərəfimizdən alınan nəticələr sübut edir ki, arterial hipertoniyanın yayılması Bakı şəhərinin əhalisi ilə müqayisədə nisbətən aşağı olub. Ancaq statistik düstürlük olmayıb.

Xəstələrin yaşı artdıqca arterial hipertoniyanın yayılması da çoxalır, minimal rəqəm 20-29 yaş həddi üzrə qeyd olunmuşdur (7,9%) və maksimal rəqəm 40-49 yaşında (19,7%, $p < 0,25$). Qırxdöqquz yaşdan yuxarı isə bu göstəricilər bir qədər azalmışdır (15,45%, $p < 0,25$). Bunun səbəbini aydınlaşdırmaq üçün risk amillərinin tezliyi və arterial

hipertoniya ilə əlaqəsi öyrənilməlidir. Onda aydın olacaq ki, nəyə görə bu azalma baş verir.

Arterial hipertoniyanın strukturunun öyrənilməsi sübut etdi ki, bu patologiyadan xəbəri olmayanların sayı çoxdur. Bu sübut edir ki, hal-hazırda səhiyyənin birincili profilaktika təşkilatı işi zəifdir və arterial hipertoniya olan xəstələri aşkar etmək təşkilatı işi güclənməlidir.

Müalicə prosesində də çoxlu problemlər var. Çünki, çox az faiz hallarda müalicə adekvat olur, bu ölüm hallarının və fəsadların tezliyinin artmasına səbəb olur.

Nəticədə qeyd etmək lazımdır ki, arterial hipertoniya nəzarət və müalicə məcburi köçkünlər arasında çox aşağı səviyyədədir və onun güclənməsi Səhiyyə Nazirliyinin ən vacib məsələlərindən biri olmalıdır.

Nəticə:

1. Sumqayıt şəhərində məskunlaşmış 20-59 yaş həddi üzrə kişi cinsli məcburi köçkünlərin arasında arterial hipertoniyanın yayılması 14,37% təşkil edir. Onun yaş üzrə dinamikası müsbət və statistik düstür olub.
2. Arterial hipertoniya olanların arasında ilk dəfə aşkar edilənlərin sayı 59,4% təşkil edir.
3. Müalicə alanların arasında adekvat müalicə 10,7% təşkil edir.
4. Səhiyyənin birincili problemi arterial hipertoniyanın yayılmasını araşdırmaq, adekvat müalicə aparmaq işini təkmilləşdirməli və gücləndirməlidir.

XÜLASƏ

SUMQAYIT ŞƏHƏRİNDƏ MƏSKUNLAŞMIŞ 20-59 YAŞLI KİŞİ CİNSLİ MƏCBURİ KÖÇKÜNLƏR ARASINDA ARTERIAL HİPERTONİYANIN XÜSUSİYYƏTLƏRİ

M.M.Mürsəlov

Ə.Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutu

Arterial hipertoniyanın xüsusiyyətlərini öyrənmək məqsədi ilə Sumqayıt şəhərində məskunlaşmış 20-59 yaşlı kişi cinsli məcburi köçkünlər arasında reprezentativ seçim əsasında müayinə aparılıb. Cavab 70%-dən çox təşkil edib. Statistik işlənmə parametrik rəqəmlər üçün istifadə olunan üsullar ilə aparılıb. Arterial hipertoniyanın aşkar edilməsi ÜST-nin tərəfindən təklif olunan kriteriyalarına uyğun olub.

Alınan nəticələr sübut edir ki, arterial hipertoniyanın yayılması 14,37 % təşkil edirdi. Bu rəqəm yaş artdıqca statistik düstür artmağını nümayiş etdirirdi. İlk dəfə aşkar edilən hipertoniya olanların faizi çox yüksək olub – 59,4%. Müalicə alan hipertoniya olanların arasında o ancaq 10,7% halda adekvat olur. Bunun əsasında nəticəyə gəlik ki, səhiyyə orqanları tərəfindən aparılan müayinələrdə arterial hipertoniyanın aşkar edilməsi və adekvat müalicə aparılması işi təkmilləşdirilməli və gücləndirilməlidir.

ƏDƏBİYYAT

1. Шарандак А.П., Королев А.П., Дворянчикова Ж.Ю., Цека ОС. И др. Роль наследственности и среды в формировании суточного профиля артериального давления у больных артериальной гипертонией. Кардиология 2002, 2, с. 34-38.
2. Буганов А.А., Саламатина Л.В., Уманская Е.Л. Распространенность артериальной гипертонии в г. Надыме и ее связь с факторами риска. Кардиология, 1999, № 11, стр. 69.
3. Волков В.С., Романова Н.П., Поселюгина О.Б. Потребление поваренной соли и артериальная гипертония. Кардиология, 2003, 11, стр. 36-37.
4. Оганов Р.Г. Эпидемиология артериальной гипертонии в России и возможности профилактики. Терапевтический архив. 1997, т. 63, № 1, стр. 3-6.
5. Жуковский Г.С., Константинов В.В., Варламова Т.А. Артериальная гипертония: эпидемиологическая ситуация в России и других странах. Российский медицинский журнал, 1996, т. 5, № 9, стр. 551-558.
6. Тожиев М.С., Шестов Д.Б., Воробьев А.М., Хван Ю.Е. и др. Распространенность артериальной гипертонии и эффективность многолетней многофакторной профилактики на предприятиях активного вмешательства. НИИИ кардиологии МЗ РФ Санкт-Петербург, 2004, 10 стр.
7. Рекомендации по диагностике и лечению артериальной гипертензии. Артериальная гипертензия, т. 10, №2, 2004, стр. 65-97.
8. Профилактика, диагностика и лечение первичной артериальной гипертонии в Российской Федерации. Клиническая фармакология и терапия, т. 9, № 3. 2000, стр. 1-23.